

Arvoista juhluvieraat

Kuinka pitkä aika on sata vuotta? Pörrötukkainen Albert Einstein lienee tunnetuin henkilö, joka pohti työkseen aikailmiötä. Hän löysi siihen myös vastauksen. Oivallus liittyy fysiikkaan ja mm valon nopeuden ymmärtämiseen avaruudessa. Hänen teoriansa nimettiin suhteellisuusteoriaksi.

Ajan kulumista voidaan mitata lukemattomin eri tavoin niin tulevaisuuteen kuin menneisyyteenkin. Esimerkkejä: silmänräpäys, hetkinen, miesmuisti ja ikuisuus, nämä kaikki ovat tuttuja arkipäivän aikailmaisuja. Suhteellisia ilmaisuja näitäkin ovat.

Arkielämässä meidän on kuitenkin helpointa hahmottaa aikaa sukupolvikäsitteiden kautta: omat lapset, lapsenlapset, vanhemmat tai isovanhemmat ovat tajuntaamme iskostuneita kestäviä aikapaaluja. Muinaisuudessa näiden asioiden muistaminen oli todella tärkeätä. Vanhan testamentin sivuilla on luettavissa Aabrahamin väsyttävän pitkä sukupuu. Uskallan väittää, että hyvin harva teistä on kuitenkaan jaksanut lukea sen alusta loppuun saakka.

Säästän teidät kuulemasta uudestaan tuota uuvuttavaa sukuluetteloja ja siirryn siis urheiluun ja seurahistorian pariin.

Sadassa vuodessahan ehtii tapahtua monia asioita. Yhdistyksiä syntyy, kuolee, jakautuu ja yhdistyy. Turun Voimistelijatkin on urheilun erikoisseura, joka on sitkeästi säilynyt hengissä vuosikymmenestä toiseen.

Seuramme 90-vuotisjuhlassa silloinen puheenjohtajamme Keijon Haukioja esitteli juhlapuheessaan kattavasti seuran 90-vuotiaista taivalta. Esitys on nykyisin luettavissa kotisivuiltamme. Painettua ja ammattitutkijan kirjoittamana seurahistoriaa meillä ei toistaiseksi ole julkaistu. Tämän vuoksi seurahistorialliset kytkökset emoyhteisöihin ovat jääneet meille tuntemattomiksi.

Ymmärtääkseni paremmin sitä aikakautta ja niitä olosuhteita, jolloin erityisesti voimisteluseuroja Suomeen perustettiin, oli siis tarve penkoa voimistelun ja urheiluliikkeen aatehistoriaa aivan 1800-luvulta asti.

Tartuin siis toimeen kunnon harrastaja-arkeologin otteella. Siis kovalla innolla ja vähäisin taustatiedoin. Periaatteena oli, että kun tarpeeksi kaivaa niin aina jotakin uutta saattaa löytyä.

Seuraavassa muutamia löydöksiä lyhyen tutkijanurani varrelta:

Varhaisinta järjestäytyntä ruumiinkulttuuria **Ruotsin** vallan aikana oli sotilasvoimistelu. Vaikutteet ja kasvatusihanteet harjoituksiin saatiin saksalaisista aatteista ja esikuvista.

Yksittäisen sotilaan fyysinen voima symboloi koko kansakunnan voimaa ja mahtia. Varhaisin suuntaus oli klassista voimistelua, joka kuului aatelissäädyn poikien kasvatukseen. Sotilasura mahdollisti aatelisnuorukaisille säädynmukaisen yhteiskunnallisen aseman, arvostuksen ja toimeentulon. Toisaalta he sitoutuivat upseereina tuomaan omalle suvulleen ja säädylleen kunniaa ja mainetta sotakentiltä. Voimistelun ohella tuohon liikuntakasvatukseen sisältyi myös miekkailua, ratsastusta ja tanssin opetusta. On hyvä muistaa, että sotakoulu aloitettiin jo teini-iässä. Jatkoa ritariperinteille siis.

Kuninkaanvalta vaihtui 1808 hävityn Suomen sodan seurauksena keisarinvallaksi. 1840-luvulta alkaen kadettien voimistelu sai virallisen aseman Suomen sotakoulussa Haminassa, jossa sitä harjoitettiin vuosisadan loppuun asti.

Urheiluliike tunnustaa erityisesti kaksi nimeä, jotka olivat keskeisellä tavalla luomassa pohjaa järjestäytyneelle urheilulle ja voimistelulle Suomessa. He ovat Viktor Heikel ja Ivar Wilskman.

Viktor Heikel, oli aikansa johtava voimisteluteoreetikko, joka piti voimistelua erinomaisena keinona kasvattaa kunnon sotamies. Hän oli varma, että juuri voimisteleminen kohentaa myös huonoryhtisten ja vätystelevien alokkaiden luonnetta lisäämällä raittiutta, itseluottamusta, valppautta, tahdonvoimaa ja vilpittömyyttä sekä tahti (rytmi)- ja järjestyshalua. Maaseutupitäjistä värvätyt maalaispojat eivät suinkaan olleet erityisen hyväkuntoisia saapuessaan palvelukseen. Huono ryhti ja aliravitseminen näkyivät monen nuorukaisen olemuksesta.

Vuoden 1874 voimisteluoppaassa Heikel suorastaan ylisanoin vakuutti kuinka ”lihakset, luut, aivot ja hermot vahvistuvat ja virkistyvät. Samoin hengitys voimistuu, ruoansulatus ja verenkierto paranevat ja ruumiinlämpö kohoaa, liiallinen rasva ja neste vähenevät sekä siitoshalu masenee. ”

Edellä mainitsin toisena **Ivar Wilskmanin** nimen. Hänen opetuksillaan oli merkittävä vaikutus 1900-luvun voimistelukasvatukseen. Wilskmanin opaskirja on talletettuna meidänkin seuramme arkistoon Wilskman (1854-1932) oli voimistelunopettaja, järjestöjohtaja, Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton puheenjohtaja, lisäksi mm Suomen Urheilulehden perustaja ja Valtion Urheilulautakunnan ensimmäinen puheenjohtaja.

Voimistelun ja urheiluharrastuksen laajeneminen 1800-luvun lopulla oli osa silloisen jäykän sääty-yhteiskunnan purkautumista. Voimistelu ja urheilu olivatkin tuohon aikaan eri yhteiskuntakerroksia voimakkaasti lähentäviä ja yhdistäviä tekijöitä. Joukkuekilpailuissa ja -esityksissä eri säädyt saattoivat tasaveroisina esiintyä rinnakkain.

Kaupungistuminen, teollistuminen ja erityisesti ratkaisematon maanomistuskysymys alkoivat kuitenkin kärjistyä Suomessa kapinahengeksi.

Puoluevastakohtien yhä kärjistyessä meilläkin toivottiin esimerkiksi kulttuurin ja teatteriharrastuksen sekä voimistelun ja urheilun edes jossain määrin tasoittavan yhteiskunnallista vastakkainasettelua .

Aleksanteri II ja III aikana vallinnut vielä varsin suotuista kehitystä tukahdutettiin sortovuosina vuosituhaten taitteessa. Sitten kesällä 1914 ammuttiin Sarajevossa kohtalokkaat laukaukset ja siitä käynnistyi ensimmäinen maailmansota. Tuon sodan myllerrykset johtivat lopulta Suomen itsenäistymiseen vuonna 1917.

Patoutunut kansallistunne purkautui monin tavoin yhteiskuntaamme. Tuoreen perustuslain sallima kokoontumisvapaus johti uudelleen seurojen ja yhdistysten perustamisaltoon. Syntyi lisää maanmiesseuroja, raittiusyhdistyksiä, työväenyhdistyksiä, nuorisoseuroja ja tietenkin urheiluseuroja jokaiseen pitäjään. Seurojen nimetkin olivat mahtipontisia: Jyry, Isku, Tarmo tai Ponnistus taitavat olla tavallisimmasta päästä.

Käyty sisällissota jätti urheiluliikkeeseen harmillisen pitkän aatteellisen haavan. Pienen kansakunnan sisällä oli kaksi urheilun keskusjärjestöä. Työväenliikkeen tukema TUL ja porvarillisen puolen SVUL.

Myös palokuntalaitos ansaitsee tulla mainituksi voimistelijoiden kasvatuslaitoksena. Palokunnat harjoittivat palosotilaitaan samantapaisin keinoin kuin sotaväkikin. Palolaitosten historian juuret ovat kaikissa Pohjoismaissa lähtöisin suurista kaupunkipaloista. Palosotilailta edellytettiin samoja ominaisuuksia kuin varsinaisilta sotamiehiltä. Hyvä ruumiinkunto ja luonneominaisuudet olivat ammatissa tarpeen kuten ovat edelleenkin. Seurahistorioissa erityisesti palopäälliköt esiintyvät yllättävänkin usein johtohahmoina. Näin sattuu olemaan myös oman seuramme Turun Voimistelijoiden kohdalla. Turun vakinaisen palokunnan päällikkö Ilmari Weckman kuului seuramme perustajaryhmään. Hänen kautensa seurassa jäi kuitenkin lyhyeksi. Syykin oli ymmärrettävä, koska hän muutti Viipuriin 1927 palopäälliköksi. Ilmarin jälkien tutkinta oli hankalaa. Hän lähti Turusta Ilmari Weckman nimisenä. Viipurin puhelinluettoista kuitenkin löytyi sama mies nimellä Ilmari Vesihiisi. Olipa kerrankin nimi miestä ja ammattia myöten. Elettiin aikaa, jolloin monet muuttivat sukunimensä suomenkieliseksi. Myöhemmin Ilmari toimi mm Suomen Palopäällystöliiton puheenjohtajana.

Oma puolivirallinen seurahistoriamme alkaa 19.11.1925 kertomuksella Hansa-kahvilassa pidetystä perustamiskokouksesta. Esihistoriaa etsivän oli pakko turvautua muiden turkulaisten seurojen painettuihin historiikkeihin. Ja taustatietoa alkoikin löytyä Turun Riennon historiikista.

”Raittiusyhdistys Toivo II:n yhteydessä toimineessa voimisteluseura Ponnistuksessa. Alaosasto toimi vilkkaammin kuin pääseura. Kun tämä huomattiin, ryhdyttiin pääseuran taholta vaatimaan Ponnistuksen kassaa, sen rahavaroja yhdistyksen päätehtävää, raittiustyötä varten.

Voimistelijoiden sappi kuitenkin kiehahti tällaisten vaatimusten vuoksi. Toivo II:ssa järjestetyn myrskyisän kokouksen jälkeen noin 60 Ponnistuksen aktiivia päätti erota raittiusyhdistyksen jäsenyydestä ja perustaa Turkuun uuden voimistelu- ja urheiluseuran. Linnankadun varrella sijainneessa kahvilassa perustettiin 2. huhtikuuta 1906 voimistelu- ja urheiluseura Riento.”

”Myöhemmin tapahtui seuratoiminnassa paljon muutakin. Riennon vaikutus oli merkittävä, kun Turkuun perustettiin eri lajien erikoisseuroja, kuten Turun Naisvoimistelijat, Turun Palloseura, Turun Voimamiehet, Turun Voimistelijat ja Turun Hiihtäjät.

Ilmeellistä on ollut sekin, että Turun Riennon omat johtomiehet ovat aina olleet mukana perustamassa ja johtamassa näitä uusia seuroja, jotka ovat iskeneet pääseuran voimakkaasta suonesta.”

Muutaman vuoden kuluttua perustettu voimistelun erikoisseura Turun Voimistelijat sai Riennolta kaiken sen, mitä vielä oli jäljellä seuran telinevoimistelusta.”

Tämä oli siis rientolaisten näkemys tapahtuneesta.

Turun Voimistelijoiden alkuperäisissä säännöissäkkin korostettiin raittiuden ja hyvän käytöksen merkitystä. Mainittiin vielä erikseen, että tilaisuuksissa ei saanut esiintyä väkijuomia nauttineena. Tupakanpolttokin oli ankarasti kielletty. Toimintamuodoissa kulttuuriharrastuksesta oli oma mainintansa.

Turun Voimistelijoiden perustamisen aikana nuoret miehet olivat seuran tähtiä ja poikaosasto oli kasvatuslaitos, mistä näitä tähtiä sitten nousi julkisuuteen.

Usean vuosikymmenen ajan Turun Voimistelijat olikin kansallisesti merkittävä voimistelun erikoisseura. Suuria kilpailutapahtumia ja näytöksiä kyettiin järjestämään ja kansainvälisen tason urheilijat osallistuivat näihin kisoihin.

Osaavista ja innostuneista ohjaajista on läpi vuosien ollut pulaa. Sellaisia kuitenkin on aina onnistuttu löytämään ja tuloksiakin syntyi. Sotavuodet olivat Suomessa kaikille urheiluseuroille raskaita. Tutkiessamme taannoin Kansallisarkiston säilössä olevia dokumentteja löysimme yhden pysäyttävän lehtileikkeen. Tieto oli julkaistu Uusi Aura lehdessä 6.3.1940

Turun Voimistelijain voimistelunjohtaja Heikki Arpiainen on kaatunut Taipaleen taistelussa isänmaan puolesta 18.2.1940. Reservin luutnantti ja voimistelun-opettaja Heikki Arpiainen kuoli 33 vuoden ikäisenä. Heikki Juhani Arpiainen oli syntynyt Virolahdella joulukuun 25 pnä 1906 ja toiminut vuodesta 1934 lähtien Turun Suomalaisen Lyseon voimistelun ja terveysopin nuorempana lehtorina. Arpiainen oli itse etevä voimistelija ja kuului opiskeluaikanaan Ylioppilas-Voimistelijain näytösjoukkueeseen. Turussa hän toimi seuramme voimistelunjohtajana ja oli Turun Hiihtäjien varapuheenjohtaja. Tämä maininta olkoon kunnianosoituksemme jälkipolville Heikille.

Sota jatkui vielä vuosia lähinnä poikaosaston voimin ja vasta rauhan tultua päästiin taas uuteen alkuun. Näytöksiä ja kilpailuja järjestettiin Turun lisäksi mm Loimaalla ja Salossa. Turussa sisätiloissa järjestettiin voimistelunäytöksiä mm Åbo Svenska Teaternin näyttämöllä. Voimistelun lisäksi huvitilaisuuksissa oli myös kansantanhuesityksiä.

Kilpavoimistelun ohella alkoi olla jo sodan jälkeen olla tarvetta perustaa ukko-osasto. Ukoiksi nimitettiin tuohon aikaan jo 50-vuotiaita miehiä. Jäsenluetteloista käy ilmi, että ukko-osaston jäsenet olivat etupäässä turkulaisia virkamiehiä ja toimihenkilöitä, jotka tunsivat tarvetta verryttellä jäykistyneitä jäseniään seuratoiminnan piirissä.

Entisinä vuosikymmeninä joukkuevoimistelu ja näyttävät urheilijaparaatit olivat hyvin suosittuja. Näissä yhteyksissä seuralippu kuului aina esiintyjäryhmän varustukseen.

Voimisteluseurat ovat aina olleet harjoitustiloista puhuttaessa huutolaispojan asemassa. Harjoituspaikat vaihtuivat tämän tästä. Koulujen voimistelusaleille oli monia käyttäjiä. Vasta 1970-luvun alussa pääsimme nykyisiin väljiin tiloihimme Valtion virastotalon liikuntasaliin. Vanha asiakirja vuodelta 1967 kertoo, että Turun ja Porin läänin rakennusosasto suhtautui erittäin nuivasti ulkopuolisiin salin käyttäjiin. Toisin sanoen hakemuksemme torjuttiin. Vuodelta 1973 oleva valokuva kuitenkin todistaa, että sitkeys palkittiin. Voimistelijat poseerasivat ryhmäkuvassa ja paikkana oli tuo nimenomainen virastotalo.

Muutokset urheiluelämässä jatkuivat. Nuorisolle tarjottiin paljon uusia lajeja valittavaksi ja klassiset lajit kuten paini tai voimistelu joutuivat ahdinkoon. Tämä oli Turussa hienon paraatilajin eli jääpallonkin kohtalona. sisäpelit kuten jääkiekko, sähly, koripallo ja lentopallo vetivät nuoria paremmin puoleensa.

Poikaosasto lakkautettiin vuonna 1973 ja tehtiin päätös keskittyä yksinomaan seniori-ikäisten miesten kunnosta huolehtimiseen. Aikansa nuorista sotaveteraaneista oli tullut kuin huomaamatta vanhuksia. Senioreihin keskittyminen oli seuralle strateginen ja kauaskantoinen suunnanmuutos, jolla on selvät etunsa mutta myös haittansa.

Vanhusväestön liikuntaharrastusta osattiin tarkastella uusin silmin. Ymmärrettiin, että liikunnan osuus on merkittävä rooli ikä-ihmisen terveydentilan hoitamisessa. Tuulipuvut alkoivat sitten tehdä kauppansa vanhemmankin polven keskuudessa. Lasse Virenillä ja Pekka Vasalalla lienee oma osuutensa liikuntainnostuksen leviämislle.

Työelämän muodotkin olivat muuttumassa. Olemme siirtyneet ulkotöistä ulkonäkötoihin ja lihasvoimasta ajatustöihin. Yksilötasolla työmarkkinakelpoisuutta on edistettävä olemalla terve ja kaikin

keinoin hyvän näköinen. Liikunnan tarve ei siis ole kadonnut minnekään.

Senioreiden liikuttamistarpeen tyydyttämiseen reagoitiin Turun Voimistelijoiden keskuudessa vuonna 1972 tavalla, jonka tulokset tunnetaan edelleenkin.

Joukko innostuneita miehiä keulahahmonaan Aarne Haahtela päätti perustaa Aarnen Tallin. Tallin nimellä tunnettu seura sai virallisen yhdistysmuodon vasta nyt kuluvan vuoden alussa. Alkuvuosista lähtien meillä on ollut runsaasti kaksoisjäseniä ja yhteisiä tapahtumiakin on järjestetty. Voimistelijat urheilevat ja lentopalloilevat tiistaisin ja perjantaisin. Aarnen Talli kokoontuu Kupittaalla keskiviikkoisin.

Jäsenistömme keski-ikä on tänään 77 vuotta. Olemme ns boomereita eli suuriin ikäluokkiin kuuvia kansalaisia. Selkokielellä 1940-luvulla syntyneitä. Ansiotyö on vaihtunut monen miehen kohdalla omaishoitajan rooliin. Olemme luultavasti olleet myös avustamassa omien vanhempien elämää heidän viimeisinä elinvuosinaan. Ja toisaalla saamme samanaikaisesti olla tukemassa lastenlasten elämää kohti aikuisuutta.

Terveysten kannalta arvioiden elämme itse välitilassa. Emme ole vielä liian sairaita mutta emme täysin terveitäkään. Kykenemme ja haluamme liikkua edelleenkin vaikka sydäntahdistimet ja tekonivelet välistä rajoittavatkin urheiluharrastustamme. Harrastuksellamme on siis nykyisin myös tärkeä yhteiskunta- ja sosiaalipoliittinen ulottuvuus.

Ikämiehen arjessa tarvitaan lihaskuntoa, tasapainoa ja notkeutta. Yhteinen kuntoilutapahtuma ikätovereiden parissa tarjoaa tärkeän jokaviikkoisen henkireiän. Leikinlasku, maailman parantaminen ja ajankohtaisten asioiden ruotiminen samanhenkisten kavereiden kanssa ovat varmasti yhtä tärkeitä asioita kuin itse jumppatapahtuma.

Niin. Eräs asia oli aivan unohtua. Aloitin puheeni kysymällä kuinka pitkä aika on sata vuotta. Lopetan esitykseni vastaamalla hyvin tuoreella havainnolla. Se liittyy edessä näkyvään seuralippuun. Muistatte varmasti vuosien takaa Lapinlahden Linnut-nimisen yhtyeen. Eräässä heidän kappaleessaan hoettiin että... lippu, lippu... lipputangon nuppi ...isoisän päähän putosi.

Kun olimme noutaneet seuralippumme tankoineen erään kerrostalon vinttikomerosta, niin huomasimme että tangon päässä oleva painava metallinen lilja oli lähes irronnut kiinnityksestä. Meilläkin saattaisi nuppi pudota.

Käsistään kätevä Risto Laine sai tehtäväkseen korjata nuppi. Tämä työnäyte johti hänet sitten iltajuhlamme lipunkantajaksi. Ilolla toteamme, että eipä pudonnut nuppi ainakaan tämän isoisän päähän.

Lähes satavuotias lippuhan on käytössä harmaantunut ja haurastunut. Olemme todenneet, että konservoinnin jälkeen sen paras paikka on arkiston puolella. Tulevat sukupolvet saavatkin vastaisuudessa hankkia uuden seuralipun, joka taas palvelee seuraavat sata vuotta erilaisissa tapahtumissa.

Kiitän, että jaksoitte seurata esitystäni!